

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DOYERÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atassats 20 céntims

ACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 10
BARCELONA

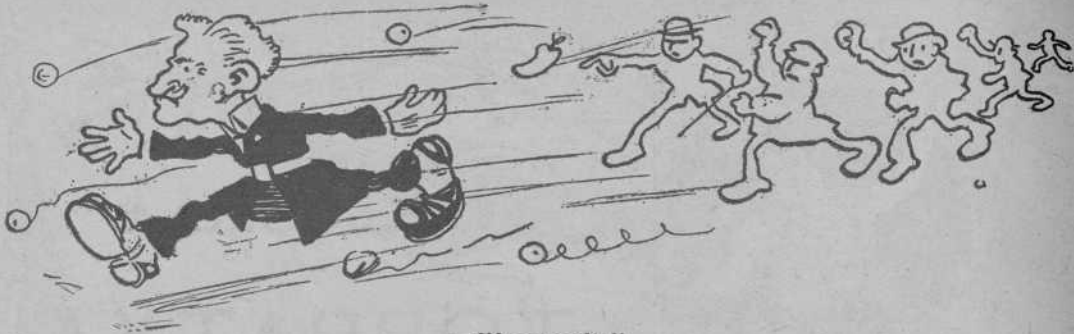
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fornit per Barcelona, cada trimestre Espanya, Portugal,
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 6

LA VEU DE 'N CASANOVA:—Bandera de Catalunya,
de quin modo t' han tacat!

Domingo Pecto

P. HAROL

L' ALCALDE Y LA OPINIO

—¡Vóoooooooooalt!

CRONICA

No hi ha potser avuy en tot Espanya un grupó étnic més propens a l'auto-exaltació que 'ls catalans que dirigeixen y secundan el moviment que successivament s' ha anat anomenant catalanista, regionalista y nacionalista. Aquest mateix cambi de noms revela la poca fixesa dels seus fonaments y del seu objectiu.

Per un contrastit inexplicable, s' ofereixen casi sempre com la negació vivent y flagrant de aquell seny, de aquell aplom, de aquell esperit reflexiu que distingeix a la rassa catalana. En las sevas exageracions ponderativas deixan enrera als mateixos andalusos; en sos odís, rivalisan ab els africans; en las sevas manifestacions, son aparatosos, teatrals, insincers; en la seva educació... ¡ah! no 'n parlém de la seva educació política, com no siga pera dir que 's revolcan casi sempre en el llot del insult, de la difamació y de la calúnnia! ¡Ay de qui no pensi com ell!.. ¡Y ay, sobre tot, de qui, a impuls de sentiments tan honrats com puguin serho 'ls seus, s' atreveixi a portals'hi la contraria!

En aquest punt han influhit de una manera deplorable en la manera de ser de una part de la classe mitja, fentla tornar intolerant y grossera. Hi ha ocasions que un se pregunta extranyat: ¿Ahónt son a Barcelona 'ls demagogos?

Diumenje al matí, ab motiu dels successos ocorreguts la nit anterior, aquesta pregunta sortia de tots els llabis.

Perque es un fet evident que de uns quants anys ensá, mentres el titulat *poble baix* s' educa y s' afina y en sos actes colectius dona mostrás de un comediment exemplar, en cambi aquests regeneradors de Catalunya, reclutats ab preferencia entre 'ls intellectuals y 'ls richs, a cada dos per tres perden els estreps, y quan no 's portan com uns cómichs y ridículs Tartarins, descendeixen a un nivell d' audacia y grosseria que fá llástima sempre, y alguns cops indigna.

¿Quán las massas republicanas, en sos concurríssims *meetings* de la Plassa de Toros, en sas expansivas y grans brenadas del Coll, en sos banquetes populars de *Fraternitat republicana* y 'l *Teatro Onofri*, han molestat ni ofés al adversari, han provocat a ningú y han promogut disturbis com els que s' originaren la nit del dissapte a la terminació del titulat *Banquet de la Victoria*?

¡Quína diferencia! Un home ineducat del poble, individualment, podrá ser ordinari y fins grosser; mes quan se suma als seus companys pera realisar un acte públich, molécula de una gran massa, 's diria que transforma la seva naturalesa y s' acomoda

expontáneament a una tónica admirable de cordura, sensatés y disciplina. Tot lo revés succeheix ab els que tant presumen de la seva superioritat social. Individualment, algunas vegadas, fins s' hi podrá conversar ab gust; pero 's reuneixen pera realisar un acte públich qualsevol, y sense saber cóm, s' exaltan, s' emborratxan y perden el seny fins a cometre las més estupendas infraccions a la bona educació social de una ciutat civilisada y culta, de una ciutat europea.

* * *

En todas las elecciones, desde que han tingut que havérselas ab els republicans, han suferit sensibles descalabres... y a pesar de tot, sempre han proclamado el seu *trionf*. Anavan a l' aygua la majoria dels seus candidats... ¡y gran *trionf*! Recullían las engrunas de las minorias, que per misericordia 'ls hi deixavan els republicans, y encare no se las ne duyan ells, sino 'ls seus auxiliars... ¡y colossal *trionf*! Concertavan en alguns districtes forans pactes deshonestos ab els caciquistas, y actas aixís guanyadas, verdaders padróns de ignominia, las alsavan com una bandera de *trionf*...

¿Qué té d' extrany que las pequenas ventatjas conseguidas en las últimas elecciones municipales—y no per la seva virtut, sino per qüestions que promogueren una momentánea dissidencia en el camp republicá—contribuissin a enlaxar las sevas jactancias fins al paroxisme? A ser catalans de rassa, es a dir, reflexius, haurían trobat que no es victoria guanyar menos de la meytat dels llochs disputats en els comicis, y encare deure aquests llochs a extranyos ausilis d' elements heterogenis, quina sola afirmació es l' odi a la tendencia progressiva y emancipadora del poble barceloní. Y haurían discernit que no era aquest un motiu bastant pera celebrar a manera de *trágala* un gran banquet de la Victoria.

Pero allá 'ls tartarins ab las sevas exageracions. Ningú 'ls va contrariar ni destorbar en el seu projecte teatral. Guarniu el trinquet ab tantas banderas com vos dongui la gana; atroneulo ab els vostres cants y aclamacions; entusiasmeuvos fins a perdre 'l món de vista: menjeu y bebeu... y bon profit vos fassa. Esteu en el vostre dret.

Després de tot ¿qué anavau a demostrar? ¿Qué teniu diners per costejar 2,300 ó 2,500 cuberts de a 5 pessetas? ¿Qué sabeu tocar el bombo del reclam com ningú qu' estimi la serietat de las agrupacions políticas? ¿Qué sou capassos d' oferirvos en espectáculo, a una multitud ávida de novetats y impresions? Tot aixó ja ho sabíam.

Sabíam també—ó a lo menos ho presumíam—que menjariau malament y que beuríau pitjor, ab perill d' encalabrarvos; pero que 'ls plats frets y escassos y 'l vi dolent serían reemplassats, ab gran satis-

facció del fondista Cullaretas, per l'entusiasme delirant, quan ressonessin las lúgubres notas de *Els Segadors*, ó quan el Sr. Rusiñol—l'home de las grans pensadas—enarbolés soptadament el retrato del desventurat Doctor Robert, á qui avuy aclameu, ab tot y haver contribuït á matarlo á copia de disgustos.

Lo que no imaginavam ni podíam presumir era l'ovació tributada al Sr. Bosch y Alsina: aquell número que sense figurar en el programa, resultá 'l clou de la festa: aquella passejada en *triumf* y ab pluja de flors (que *passejada* va ser al cap-de-vall) de un arcalde de R. O., molt bona y apreciable persona en l'esfera particular; pero oficialment, xifra y compendi de la intrusió aburrida del poder central en la vida del municipi barceloní. ¡Si l'havíau de haver perduda la xaveta pera exaltar á una autoritat que representa precisament tot lo contrari de lo que proclameu, y que precisament també recau en un subjecte á qui en l'esfera particular y quan veníau obligats á respectarlo, vareu ofendre y amenassar gravement en un concert públich, per haverse negat—en us del seu dret—á alsarse mentres l'*Orfeo catalá* cantava *Els Segadors*!

¡Y que bé 'us retrata, oh inefables companys de causa, aquest rasgo de supina inconsciencia!...

¿Y gosareu á parlar encare de la inconsciencia de las masses populars? Vaja, deseuvos!

..

La titulada *Festa de la Victoria* servi per acabar d'escalfar els caps ja prou calents de alguns dels que hi assistiren, educats en l'escola de una premsa insolent y barruera, y que s'han arribat á creure que pera ser bon nacionalista catalá lo que principalment se necessita es ser ben intemperant, provocador y grosser. Si 'ls capitostos de la causa fossen capassos de comprendre 'ls seus debers més elementals, ans d'eixir del trinquet els haurían recomenat que siguessin bons minyons, que no moguessin xivarri pels carrers y que se'n anessin tranquils á la nona á dormir... l'entusiasme.

Y no més que 'ls haguessin cregut una mica, s'haurían evitat escenas tan botxornosas com la manifestació davant del consulat de Cuba y crits tan villans com el de *¡Mori Espanya!*... Verdaders cops de punyal assestats al bon nom de Catalunya, que ni per sentiment será may separatista, ni pot serho tampoch per egoisme... Verdaders atachs á las mateixas ideas autonomistas, que s'acaban de fer incompatibles ab una gent exaltada fins á la bojeria, y que demá que tinguessin un régimen autonómich, per la propensió que demostran á pendre's el bras al donarlos el dit, acabarian de fer la desgracia de aquesta terra ja prou desgraciada, á la qual de tant que diuhen estimarla l'aniquilan.

Tampoch s'haurían recordat de insultar als republicans, ni al tant, per ells, odiat Sr. Lerroux, que res

DESPRES DEL VEREDICTE

El somni de 'n "Memento".

LA FORMALITAT DE DON ROMULO

Fa dos anys, á Novedats

—¿Pels "Segadors"... Es inútil:
no m' aixeco; no, senyors.

els deyan, ni res els importava la seva decantada *Festa de la Victòria*.

Precisament á *Fraternitat republicana* se 'n celebrava á n' aquelles horas mateixas un' altra de festa ben ignocenta y ben ingènua per cert, ab l' animada presencia de moltes donas y de molts petits... y no 's dirá que portant las mullers y las germanas y 'ls noys á un siti es com se preparan las agresions. Sigué pels republicans, que ben desprevinguts estavan, una gran sorpresa la primera noticia de las intencions que portavan aquells borratxos... d' entusiasme. Entre las donas y 'ls noys de *Fraternitat* hi hagué escenas de verdader esglay y 'ls homes no las podían veure ab calma. No estavan previnguts y hagueren de fer estacas dels barrots de moltes cadiras destrossadas. Y sols quan se vegeren insultats, provocats y apedregats, apelaren, com es natural, al dret de la legítima defensa. Si 'ls provocadors y agressors anant per llana n' eixiren esquilats, es per que moltes vegadas, quan se té 'l cap massa lleuger ó massa enterbolit, el cor enganya.

Diguin lo que vulguin els que tenen algún interés en disfressar la veritat dels fets, resulta que 'ls de *Fraternitat* no s' atansaren per res al *Frontón Condal*, y en cambi el del *Frontón Condal* s' arrimaren y ab malas intencions manifestas á *Fraternitat Republicana*. La mateixa *Veü* volent arreglar la cosa acaba d' espatllarla. En efecte: afirma que la majoria dels concurrents á la *Festa de la Victòria*, *habitants de la ciutat vella* anavan Rambla de Catalunya avall «sense que ningú hagués tractat de organisar manifestació de cap mena.» Y al donar compte de dos dels ferits, als quals califica de *catalanistas*, diu que un d' ells viu al Consell de Cent, 360, y l' altre al

carrer de Montaner, 127... ¡habitants, com se veu, de la ciutat vella, que se 'n anavan á casa seva!

*
*
*

Nosaltres lamentém de tot cor els successos per que estimém á Barcelona, y no voldríam que haguessin ocorregut ni que 's repetissin.

Pero considerin, estimats lectors, que si aquells valents almogàvers haguessin lograt forsar l' entrada de *Fraternitat republicana* y tirarho tot de revés, tant y tant s' haurían crescut, y haurían esbalotat l' espay ab las ponderacions del seu *trionf*, que avergonyits haurían hagut de fugir per sempre més de las páginas de l' *Historia univesal*, fins els Héroes de las Termópilas.

P. DEL O.

VICTORIAS

IV

Nostra historia d' amor es una flor qu' ha nat per' omplir 'l mon ab sa ufania; es una flor sublim qu' alegra 'l cor ab divinals perfums de poesia.

Ab un bés solzament, un bés no més, nostra historia d' amor quedá teixida, que sempre ha sigut, es y será 'l bés el resum del poema de la Vida!

J. OLIVA BRIDGMAN

O "LO QUE VA DE AYER A HOY,"

Dissapte, al Frontó Condal

—¡Companys: bech á la salut dels simpátichs "Segadors"!...

«Por entre unas matas...»

¿Ja ho saben? Bisanci s' ha establert definitivament á Barcelona.

Ha observat que l' ambient d' aquesta terra li proba d' un modo extraordinari y vol veure si, aquí instalada, continúa entre 'l Llobregat y 'l Besós las interessantíssimas discussions que 'ls turchs tan ayradament li van interrompre allá en las encisadoras platjas del mar Negre.

Fins ara, Bisanci s' havia limitat á fer ensaigs en petita escala.

—Aixó s' ha d' escriure ab *a*.

—S' ha d' escriure ab *e*.

—¡Ab *a*!

—¡Ab *e*!...

Pero tan hermós resultat li han donat aquesta y altres probaturas, que avuy ja no s' hi pensa més. Aquí 's planta, aquí 's domicilia y aquí farà vida y mort, si avans de morir no ve algú á donarli 'l desahuci.

* * *

¿Quín es el nostre tema avuy?

L' autonomia económica y administrativa.

S' obra la discussió sobre aquest interessant assumpto.

¿Hi ha algú que desitji usar de la paraula en contra? El que 'n sigui enemich, el que tingui alguna cosa que dir de l' autonomia, que aixequi 'l dit.

No l' aixeca ningú... ¡Molt bé! Aixó demostra que tots la volém.

—¿Queda, donchs, acordat que necessitem l' au-

tonomia, que aspirém á l' autonomia, qu' estém decidits á obtenir l' autonomia?

—¡Sí, sí, sí!.

—¿Volen que 'ns encarém ab el senyor que proporciona las autonomías, exigintli que immediatament, sense pendre un segón, ens entregui la nostra?

—¡Sí, sí, sí!

—Aném, pues, á trobarlo.

—Aném; pero, avans...

¡Ja hi som!... Bisanci aixeca 'l cap y, geni y figura, 's disposa á ser lo que la seva tradició, el seu temperament, els seus gustos li demanan.

* * *

—Una pregunta—diu—¿De quín color ha de ser aquesta autonomia?

—Económica y administrativa: ja hem quedat aixís.

—Be, sí; pero ¿de quín color?—

¡Es cert!.. ¿Cóm no s' hi havia atinat ab aixó?

¿De quín color ha de ser? El detall es d' una trascendencia imponderable y no aixís com aixís se pot resoldre.

A veure, á veure, discutimho. ¿De quín color ha de ser?... ¿Roja? ¿Blanca?

Per un altre, més superficial ó menos escrupulos, aixó sería indiferent. Roja ó blanca, blanca ó roja, no es el color—pensaría de segur—lo que fa l' essencia de las autonomías.

Pero Bisanci no ho veu aixís. Bisanci atribueix al color més importancia, molta més importancia que á la cosa, y necessita dilucidar aquest aspecte de la qüestió ab la més bisantina de las cautelas.

¿Será roja? ¿Será blanca?

MUNICIPALS SENSE GALONS

—¡Hala! ¡Barato, barato!
—¿Qu' es aixó?
—Els galóns que 'ns han arrencat. Els veném per lli-ga-camas.

Las opinións se divideixen. Dos grans bandos se forman en un tancar y obrir d' ulls: el de la Riera de Sant Joan y 'l de la Gran Vía.

La Riera de Sant Joan diu que l' autonomia ha de ser blanca. La Gran Vía creu que ha de ser roja.

—Roja—declara aquésta—será més suferta y alegrará més la vista.

—Blanca—replica l' altra—resultará més fina y no alborotará tant.

—¡Bah, bah! Jo la vull roja.

—¡Bé, bé! Jo la vull blanca.

—¡Rojal!

—¡Blanca!

Y que blanca y que roja, y que roja y que blanca, els dos bandos s' acaloran, s' insultan, arriban á las mans, s' estiran els cabells, s' esqueixan la roba...

* * *

En mitj d' aquest barullo s' alsa una veu, la única veu sensata que probablement hi ha en els dos exércits beligerants.

—¡Deixeuvos de colors y ximplerías!—diu cridant tant com pot:—En el fondo ¿no volem tots lo mateix? Donchs, visca l' autonomia, sigui roja, sigui blanca, sigui verda, sigui de color de lanquins, y no perdeu el temps gastant saliva inútil y, lo qu' enca-re es pitjor, barallantvos com á fieras.—

Peró es en vá.

El soroll que Bisanci arma es tan espantosament formidable, que la pobra veu del bon sentit se pert en mitj del estruendo, com se perdria el cant del russinyol entre l' espatèch de cent canonadas disparadas á un temps.

—¡Ha de ser blanca!

—¡Ha de ser roja!

—Blanca!

—¡Rojal!

—¡Blaaaancall!

—¡Roocoojall!

* * *

Y en estas disputas...

Ahir va venir el turch madrilenyo á cobrarme la contribució del corrent trimestre.

A. MARCH

LA PROPINA

Vuyt rals d' abono al barber fins ara pagat havia, tot aixó sense contar els deu céntims de propina que donava cada volta al dependent que 'm servia. (La vritat; encar' que pobre feya aquesta francesilla.) Mes no poguent aguantar tant de gasto, vareig dirme: *¡con la música á otra parte!* Y buscant la barberia que ho fessin més acomodo, vaig recorre una pila de carrers, fins que per últim ne vegí una, quina pinta no 'm xocava d' alló més, hont ab grans lletres, escritas hi havia aquestas paraulas: *«No se admitirán propinas.»* M' hi fico; m' asento ben repapat á la cadira, y un dependent ab bigotí, que semblava un policia, comensá per remullarme fins al coll de la camisa.

—No 'ls hi deu agradar gayre tot aixó de las propinas—vaig dirli, dissimulant—y 'm contestá desseguida ab un andalús cerrat:

—*Eso, zeño; e pantomima. Zi noz la dan la tomamo; ahora, el que lo necezita y da el realtyo pelao, lo incluimos en la lista de los que pagan por probe, y no e raro que argún dia le zacadamos un gran corte en mitá de la mejiya.*

Jo no més portava un ral; las camas me feyan figa. M' aixeco mitj tremolant, li dono 'l ral, ell me mira, y sense dirli ni *¡adeu!*, vaig deixar la barberia per no tornarhi may més; donchs es segur que 'm tindrían á la llista, qu' ell ne deya, dels que donan propina.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

REPULSA

Qui sigui confrare,
que prengui candela.

Personatjes: Un elector y un regidor.

El regidor, com sol practicarho desde qu' es elegit—perque avans de serne era tot un altre home—al veure venir al elector, tracta de passar de llarch, fent el distret.

Peró l' elector, que s' ha adonat temps há de la seva maniobra y té una pila de cosas que dirli, li barra amablement el pas y l' obliga á deturarse.

Sorpresa fingida del concejal. Sincera rialla del elector.

—¡Hola!... Ditxosos ulls...

—Y ditxosa llengua, que avuy podrá deixar la seva forsada inmovilitat. Poch deu vosté imaginarse las ganas que tenia de dirli quatre parauletas.

—¿A mi?

—Sens dupte. ¿Se 'n recorda de la seva elecció?

—¿Cóm olvidarla?... Cabalment vosté va ser un dels que ab més entussiasme varen...

—Celebro que, entre las varias cosas que ha per-

ES VERITAT

—¿Un home que sembla una dona?... ¡Vaya una novetati!... Lo menos ne coneix tres dotzenas que ho semblan.

FARTS DE PA

—¡Senyoreta... jo y el meu germanet fa quinze días que no hem menjat res!..

dut, no s'hi conti la memoria. ¡Quins días aquells, eh?... El nom de vosté omplia el nostre districte. Las sevas manifestacions, las sevas promesas corrian de boca en boca y multiplicavan l'ardor del cos electoral que, ple de bona fe, no tenia altre afany que ferlo sortir triomfant de las urnas.

—Ja ho sé. Y consti que 'l meu agrahiment...

—Sí: vol dir que 'l seu agrahiment es tan gran... com la nostra satisfacció.

—No comprench...

—¿Qué 'ns deya vosté aquells días? Que sería, ans que tot y sobre tot, el representant del poble barceloní; que día y nit vetllaria pels nostres interessos y que, depositari fidel de la nostra confiança, ni un sol moment deixaria abandonat el lloch d'honor que 'l districte li senyalava.

—Y bé...

—¡Y bé! Escolti qué diu aquest diari: *Por no haberse reunido suficiente número de concejales, ayer no pudo celebrarse sesión.*

—Es que...

—¡Calli!... *Se celebrará el jueves, de segunda convocatoria.*

—Permeti...

—¡No permito res!... *¡De segunda convocatoria!* Es á dir, en forma qu' encare que á la sessió no més hi assisteixen quatre gats, podran pendre's acorts, podran verificarse votacions y podran durse á cap las majors enormitats y realisarse impunement els més tremendos desatinos. ¿Es aixó, senyor concejal, lo que al posarlo en candidatura ens va prometre?

—Jo vaig dir...

—Vosté va dir que ni un moment abandonaria els nostres interessos, y el primer que cada dimars falta á la sessió es vosté.

—Es que...

—Vosté va dir que sería un fiscal incansable de la gestió del municipi, y sols se 'l veu á Casa la Ciutat quan se tracta d' organisar tiberis ó de preparar viatgets á expensas de la Pubilla.

—No obstant...

—Vosté va dir que la seva entrada al Ajuntament ocasionaria un cambi total en las costums d'aquella corporació desprestigiada, y lo que realment ha fet ha sigut continuar els desgabells del Municipi barceloní, arrelantlos, alimentantlos y empitjorantlos.

—¿Tan malament ho he fet?

—Tant, y una mica més.

—Massa tart m' avisa, si es aixís.

—No l' aviso tart, perque aquestas advertencias ja las hi havia fet á crits mil vegadas; pero vosté no las sentia, no las volia sentir, no li convenia sentirlas...

—¿Per qué, donchs, me las fa avuy?

—¡Santa ignocencia!... Avuy no las faig á vosté, sinó als nous regidors que han de venir y que, allisonats pel seu exemple, compendrán que pera ser bons administradors de la ciutat no 'ls cal altra cosa que... no pendre'l á vosté per modeló.

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

MARÍN DE ABREDA per J. MENÉNDEZ AGUSTY.—Forma part aquesta obra de la *Biblioteca de Novelistas del Siglo XX* que publica la Casa de Henrich y C.^a y fou recomenada en quart lloch pel Jurat que intervingué en el certamen celebrat fa temps per dita casa editorial.

Coneixíam al Sr. Menéndez Agusty com á distingit periodista, y també com á literat de mérit. En sa última novela confirma plenament la ventajosa opinió que d'ell

tenfam. *Marin de Abreda* enclou un pensament molt humà, que apareix desenvolupat ab talent y está escrit ab verdadera galanura.

Es, per tots conceptes, digna, digníssima de la distinció que va merèixer, y fá molt bon costat ab les anteriors que, distingidas també pel Jurat, ha vingut publicant fins ara aquella casa editorial, dominada pel noble interés de fomentar el cultiu del género novelesch y d'estimular als autors novells ab premis valiosos.

POLÍTICA SOCIAL Y ECONOMÍA POLÍTICA por GUSTAVO SCHMOLLER.—Es l'autor de aquesta obra un dels professors més eminents de la Universitat berlina. En ella s'hi resumeixen tres treballs. Es el primer una lluminosa polèmica sostinguda ab un famós economista, aferrat á las vellas y rancias teorías, en la qual Schmoller se decanta ab valentia en favor de las aspiracions del mon modern. En el segon se resumeixen diverses investigacions científicas realizadas per l' eminent catedràtic. Y per últim el tercer, qu' es el discurs que llegí al pendre possessió del rectorat, s' ocupa ab gran perspicacia y ab un criteri inspirat en la justicia y la ciencia de las grans lluytas entauladas entre las antigüas institucions y las modernas forsas socials.

L'obra del professor Schmoller forma part de la *Biblioteca sociológica internacional*, destinada á la divulgació

de ideas, teorías y principis referents á una materia que ocupa y preocupa als sabis dels nostres temps, en las nacions que marxán á la vanguardia del progrés. Digne es d'elogi que s' tradueixin sos treballs per lo molt que poden contribuir á despertar l'amodorrada mentalitat espanyola.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Influencia que pueden ejercer los Municipios en la cultura nacional.—Opúscul de D. Raimundo Casas Pedrerol.—Son autor, resident á Valls, s' ofereix á enviarlo gratis á qui li demani. Y á caball regalat...

Qui primer arriba... Comedia en un acte original de M. Grau Vila y J. Domènech Rauret, estrenada en el Centre *Colonia Gerundense*, el 2 de Abril últim.

RATA SABIA

TEATROS

PRINCIPAL—(ESPECTACLES GRANER)

No es *Ultima primavera* de 'n Gual un' obra dramática, sino una especie de poesia lírica que pren consistencia

plástica sobre l' escenari ab la figura de una noya física, de una cambra modesta y de un raig de sol primaveral. La física mor' ab la falda plena de flors després de poetisar una llarga estona.

Tot aixó, qu' es, en realitat, poqueta cosa, s' presenta acompanyat de alguns trossos musicals deguts al inspirat compositor Grieg. La puresa y elegancia de la música contrastan ab certas imperfeccions que s' deixan notar en la forma literaria del libre. No basta, Sr. Gual, tenir visions; es necessari además fixarlas bé, realsantlas ab els primors y exquisitats de la paraula ben treballada.

El públich aplaudí al autor, eridantlo á las taulas al final de la representació.

ROMEA

Esclat de vida es un drama en dos actes del Sr. Colomer y Fors.

L' assumpto de l' obra es interessant, sobre tot á partir de la segona meytat del acte segon, es á dir, quan aquella arriba á las acaballas; mes no es del tot original oferint reminiscencias de una famosa novela castellana. Si el senyor Colomer ha imaginat ell sol aquella situació de una noya compromesa per un jove, á la qual salva l' germá del seductor, fins passant pel tránsit de penjar á la figura 'ls hábits de capellá; si tot aixó ha sortit espontáneament del seu cap, pot fins á cert punt estar orgullós de

haver coincidit ab un escriptor de un talent tan despert, com l' insigne y malhaurat D. Joan Valera.

Nosaltres felicitaríam de tot cor al Sr. Colomer, si además de aquesta coincidencia, per lo que aspecta al assumpto, haguessim notat en *Esclat de vida*, experiencia escénica en el desarrollo, fermesa y seguretat en la pintura dels tipos, y sobre tot vigor y vibració en el llenguaje. Ple de bona voluntat—s' ha de reconèixer—no ha pogut salvar del tot aquestas deficiencias.

El Sr. Colomer ha invertit tot l' *esclat de vida* en el títul de la seva obra.

Desempenyada no més que mitjanament per la companyia, resulta, no obstant del gust del públich, essent cridat l' autor al escenari al final dels actes.

***

Per la nit de demá s' anuncia l' estreno del nou drama de Ignasi Iglesias, titulat *Las Garsas*.

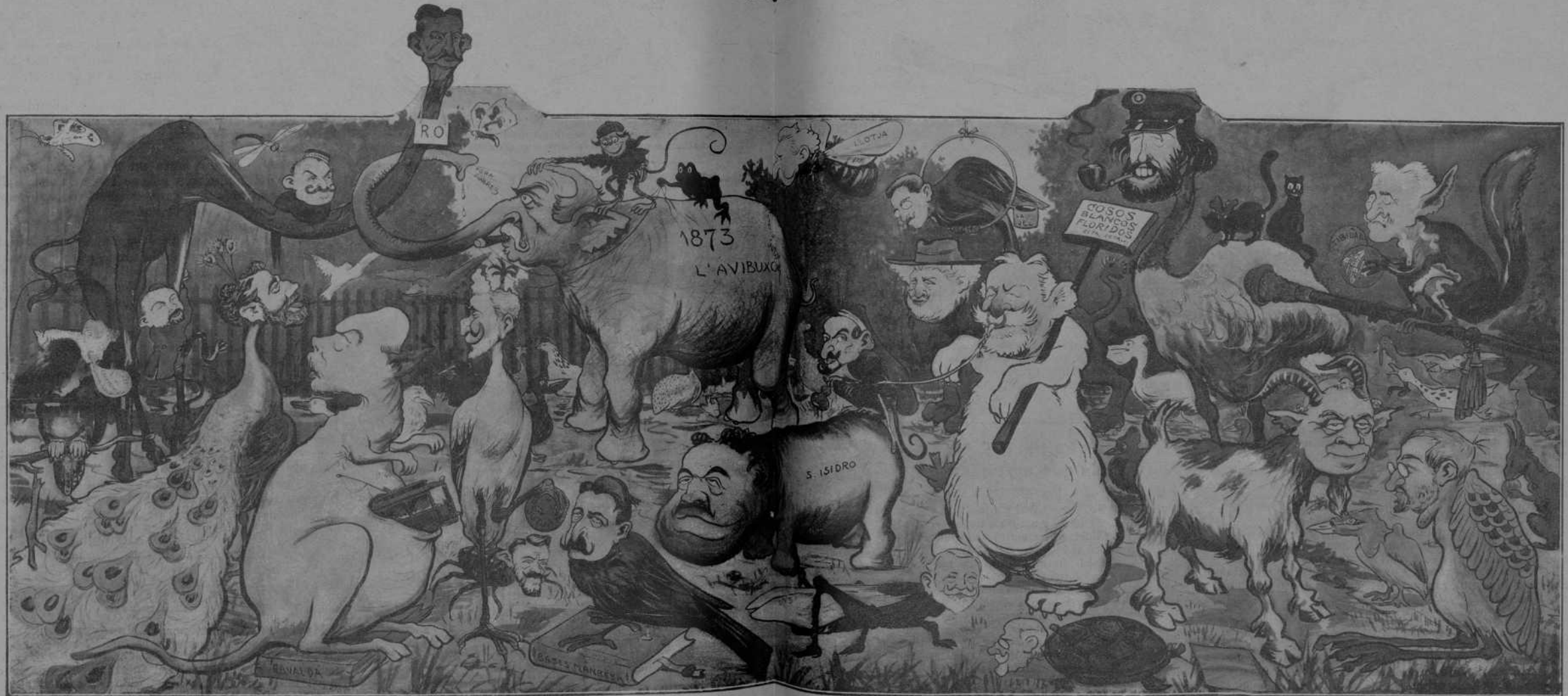
NOVETATS

La senmana próxima—si 'ns queda temps y espay—parlarém dels dos concerts donats pel pianista en miniatura Micie Horszowski, qu' está eridant l' atenció del mon musical per la seva extraordinaria precocitat.

CATALUNYA

El cartell d' *Eldorado* s' ha enriquit ab una nova producció: *La tragedia del Pirot*, representada ja en algun

ALMANACH de LA ESQUELLA pera l' any 1906

El nostre cartell anunciador.

BRIGADA DE CEMENTIRIS

—¿Per qué 'l caveu aquest sot?

—Per no quedarme al carrer. Com que diuen que ara volen donar el despido á tota la nostra brigada...

altre teatro, encare que no ab 'l esmero y acert de que fá gala la ben equilibrada companyia que dirigeix el senyor Juárez.

GRANVÍA

¿Veuen? Aixó sí qu' es una zarsueleta ensopogada. *Moros y cristianos*, sense deixar de perteneixer al género chico, s' aparta del patró vigent per' aquestas obras y ofereix en els seus tres quadros un conjunt tan equilibrat de sentimentalisme y franca alegría, que obliga á exclamar al espectador de bona fé:—¡Pues m' agrada aixó!

Y com també en la música hi ha trossets bonichs y impregnats del sabor de la *tierruca* valenciana, no té res d' extrany que tant el Mtre. Serrano com els Srs. Thous y Cerdá, autors del llibre, s' emportin l' aplauso públich, del qual en justicia 'n correspón una part no petita als artistes que treballan en la obra, especialment á la senyora Mesa, que hi está superior.

El decorat, del senyor Alós, molt acceptable.

CIRCO ESPANYOL

La bandera es un drama popular y de molt efecte que revela la bona má del autor de *Los dos púletes*.

L' obra, arreglada pel distingit escriptor Sr. Enseñat, y ab molt carinyo interpretada pels intel·ligents actors de aquest teatro, obté un éxit molt satisfactori.

No tindrà res d' extrany que sota 'ls plechs de aquesta bandera s' hi agrupi per espay de molts nits un públich ávit d' emocions.

APOLO

Nívols en creu té per títol un dramet original del jove poeta Ramón Surinách, estrenat darrerament.

Es una obreta que acusa sinceritat de artista més que temperament d' autor dramátich. En las vaguetats y presentiments de la primera part s' hi notan influencias exóticas que la perjudican y que recordan, naturalment en defecte de la que 'ns ocupa, els procediments suggestius

de *La Intrusa* y de alguna altra obra del teatro modern. El llenguatge, sempre pulcre y artísticament cisellat, també 's resent de un naturalisme rebuscat que en algunas ocasions porta al autor pel camí de la vulgaritat y del ensopiment.

Ahont l' autor se redressa y emprén volada es en els passatjes idíllics, com el de la coixeta y el seu promés; allí únicament es ahont esclata la emoció per ser allí hont parla el poeta sense lligaments de cap mena.

La obra va ser representada ab verdader desitj de quedar bé; y el públich, compost de literats y artistes en sa majoria, va tributar una ovació columnaria al Sr. Surinách y als intérpretes.

N. N. N.

Als que tiran ⁽¹⁾ y als que arronsan ⁽²⁾

¡Alto, jovent fort y brau!
¡Alto 'l foch, y armas á terra!
Y en lloch d' encendre una guerra
feu que hi hagi tres cops pau.

Potsé hi haurá algú que us clavi
que tres Paus fan un ximplet
pro á pesar del ditxo aquet,
tres guerras no fan un sabí.

Las armas, guerrers minyons,
si no 's poden abolir,
al menos femlas servir
en ben pocas ocasions.

Mentres no arribi aquell día

(1) Tiros, trets, ó lo que siguin.

(2) Las espallas.

MENU INCOMPLERT

— Francament, tractantse d'un àpat celebrat en un "frontón", hi trobo á faltar una cosa.
 — ¿Qué?
 — Pllota.

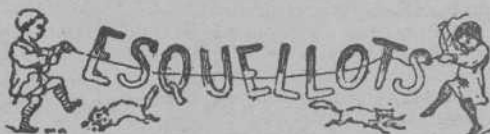
que tots defensém ab gust
 quelcom de gran y de just,
 están molt bé á l' armeria.
 Entretant, els que 'n tingueu,
 ni que no las paguin gayre,
 venéuselas al drapayre,
 la qüestió es que us ne desfeu.
 Revólver ó pistolaeta,
 al empenyo ó al encant
 mal venut be us ne darán
 lo més poch una pesseta...
 Y en aquests crítichs moments,
 val més en lloch de fé 'l caca
 portant l' arma á la butxaca,
 portarhi alguns sentiments.
 No farà res més que mals
 qui als dits se posi un gos cato;
 en cambi 's pot dá un bon rato
 qui s' hi posi quatre rals.
 Es vritat qu' es molt senzill
 obrí un cap, fent el valent...
 Pro obrí un llibre, es més prudent
 y no porta tan perill.
 D' un llibre, si es ben triat
 y si 's llegeix ab consciencia,
 sempre se 'n treu experiencia,
 distracció y utilitat.
 De la boca del canó
 d' una pistola homicida,
 no 'n surt res que siga vida,
 cultura ni ilustració.

Meditin els ciutadans
 tot lo que en aquí s' ha dit;
 pósinsse las mans al pit
 y una pesseta á las mans,
 y no 's torbin, no senyor!
 que un llibre que treu las penas
 y 'l poden llegir las nenas
 sense cambiar de color;

Un llibre de quatre rals,
 escrit per homes y donas;
 que hi trobarán cosas bonas
 totas las classes socials;
 Un llibre que tant lo snob
 com el vulgo ab gust 'l accepta;
 que fins el metje 'l recepta...
 no més surt cada any un cop.

Aquest llibre anyoradís
 pel qui la gent s' atropella,
 es l' Almanach de LA ESQUELLA
 pera l' any mil noucents sis.

PEP LLAUNÉ

Si 'l Sr. Bosch y Alsina continúa essent arcalde de R. O.—lo qual després del banquet de la Victoria m' ho veig un xich difícil—será precis que aprofiti la primera festa republicana que se celebri, per' assistirhi. Qualsevol meeting de las Arenas ó qualsevol brenada del Coll: allí ha d' anar, pera contrabalancejar l' efecte que vaproduhir en el Frontón Condal la nit del dissapte... Y ja cal que desd' ara 's compri un gorro-frigi.

Perque las excusas que ha donat pera justificar la

UN REGIDOR DELS NOUS

—¿Qué será lo primer que farà al pendre possessió del càrrech?
 —Catalanisar aquestes "chalets", demanant que se 'ls hi posi 'l nom de "Basses".
 —¿De Manresa?

seva presència allí, no's poden admetre, per especiosas y mal fundadas.

O sinó vejémho.

* * *

El Sr. Bosch ha dit qu'ell va assistir al banquet de despedida del Sr. Sagnier... Es á dir, á un acte celebrat á porta tancada y sense cap ressonancia, en honor de un casi seu correligionari, y monárquich de més á més, igual qu'ell, que com á tal fou elegit Alcalde de R. O.

Ha afegit el Sr. Bosch que va assistir també á la manifestació pública tributada al Doctor Rodríguez Méndez, y aixó—diu ell—que'l Doctor Rodríguez Méndez era diputat republicá.

En aquest punt s'equivoca de mitj á mitj el senyor Bosch. O sinó passi'ls ulls per aquestas efemérides:

27 agost.—Manifestació en honor del Doctor Rodríguez Méndez.

10 setembre.—El Doctor Rodríguez Méndez es elegit diputat per Barcelona.

Y com, que, segons el calendari, la fetxa del 10 de setembre es posterior á la del 27 d'agost, resulta que'l Sr. Bosch y Alsina en aquest particular no ha sapigut lo que's deya.

* * *

A LA VERGE DEL COLL

Ex-votos que dos personatjes li portan, en senyal de gratitut.

Millor seria que confessés la veritat, -dihent que va anar al *Frontón* sense amidar la trascendencia del seu acte, ni figurarse que'ls companys de causa l'havían de comprometre, passejantlo á coll-y-bé com un torero y omplintlo de flors com una prima dona.

Y podria afegir que per aixó va anarhi acompanyat del noy, es á dir familiarment, com un bon pare que no vol privar al seu fill de presenciar un espectacle tan bombejat.

Y fins podria acabar disculpantse, dihentli al seu noy:

—Ja ho veus, fill meu, quan siguis gran, pensa bé las cosas avants de realisarlas: pren exemple de mí; y no fassis cap etzagallada com la que'm vares veure fer dissapte.

Me sembla que'ls diputats regionalistas havían d'abstenirse d'enviar al govern un telegrama com aquell que deya:

«Al salir Banquete Regionalista varios ciudadanos honrados han sido victimas de cobarde y villana agresión prevista y anunciada previamente, etc. etc.»

Y no havían d'enviarlo porque no es cert res de lo que afirman.

En primer lloch, lo qu'ells ne diuen agressió no tingué efecte al *salir* del Banquete, sinó molt temps després, á més d'un kilómetro de distancia del punt ahont el Banquet s'havía celebrat.

Y no fou una agressió villana y cobarde, sino la resposta á una agressió primera que únicament l'havían poguda *preveure* y *anunciar* els que van portarla á efecte sortintne escalats.

Perque ni sent *segadors* com son, se varen recordar d'aquell sabi adagi de la terra que diu: «Qui no vulga pols, que no vagi á l'era.»

* * *

En lloch d'enviar telegramas falsificant la veritat dels fets, lo que haurían de fer els diputats regionalistas fora garbellar en el seu camp, excluintne á tants energúmenos com els comprometen: als insolents y mal educats y als boigs que cridan: «¡Mori Espanya!» y als insensats que comprometen á cada punt el bon nom de Catalunya.

¿Cóm es que no tenen contra ells ni una sola paraula de censura ó de protesta? ¿Cóm es que deixan passar en silenci, si es que no aplaudeixen desde'l fons del seu cor, totes aquestas indignas etzagalladas?

¿Ab quina autoritat se presentarán davant del Parlament, declarant qu'ells, encare que regionalistas, son molt espanyols?

Tals son las sevas tolerancias y complacencias, que al últim haurán de confessar que no son dignes del cárrech que desempenyan.

Tres distintas comissions de republicans ens van venir á dir que las tayfas segadoras que van agredir l'edifici de *Fraternidad Republicana* anavan capitanejadas per Mossen Pere Sala, Director d'*El Diluvio*,

LOGICA

—Es á dir que suprimiran las tancas y deixarán las cadenas?
—Naturalment! Si suprimian las cadenas, ¿de qué viuria jo?

acompanyat dels Srs. Costa y Collaré, redactors del mateix periódich.

Encare que l'odi á la *Unió Republicana* creyém que pot portar á *El Diluvio* fins al extrém de prestar el seu concurs al bloc reaccionari-perdigotayre, nosaltres, desde 'l primer moment varem posar en quarantena la notícia—que, com dihém—ens fou donada per tres distintes comissions de republicans, immediatament després de la ocurrencia.

Y molt bé que ferem, perque, practicadas las dedugas averiguacions, no resultá cert lo que 'ns digueren las tres distintes comissions de republicans.

*
*
*

Si *El Diluvio* procedís ab la mateixa escrupulositat que nosaltres, avants de comprometre sense cap fonament el nom d'una persona digna, s'hi miraria una mica.

Y no 's veuria obligat després á fer certas planxas, retirant lo que ha dit, per més que 's contenti ab l'intima satisfacció del adagi: «Tú calumnia, que alguna cosa 'n queda.»

Pero aquest adagi no deu practicarlo cap periodista decent... Se reserva, en tot cas, pels que van á rebre sas inspiracions al catau jesuítich del carrer de Caspe.

Els companys de causa, agressors de *Fraternidad republicana* han pretés justificarse, dihent que havian tractat d'efectuar una demostració pacífica davant del local de l'*Unió catalanista*, situat á poca distancia de *Fraternidad*.

Precisament l'*Unió catalanista* estava ofesa ab els organitzadors del Banquet de la Victoria, per no haver tingut ab ella l'atenció de convidarla.

¿A qué responia, donchs, aquella intempestiva demostració? Intempestiva, ademés per l' hora en que s'efectuava—dos quarts de una de la nit—en que al local de l'*Unió* no hi ha ningú, com no sigui 'l *comserje*.

¡Vaya unas excusadas més burdas y carrinlonas han de inventar els que per no tenir cap valor, no tenen ni 'l dels seus actes!

La Perdiu atribueix al Sr. Bosch y Alsina una frase pintoresca.

—¿Es cert que ha presentat la dimissió?—li va preguntar *La Perdiu*.

Y ell diu que va respondre:

—Ni cosa que s'hi sembli. Jo no me'n vaig d'aquí ni á fum de sabatots.

¿De veras? ¿Ni á fum de sabatots?.. Pero ¿y á sabatots sense fum?

El menú del ápat del *Frontón Condal* podrá ser tan victoriós com vulguin, pero resulta molt trist.

Se comprén que á molts dels comensals el vi d'Alella, no trobant prou cuixí en el seu ventrell, se 'ls hi enfilés al cap.

El vi d'Alella té aixó: pertany á la colla dels *reconsagrats*.

Encare que propi de *forasters* no puch resistir á recullir el següent diálech entre dos *moros de Ponent*, vehins de Barcelona:

—Ya el alcalde de Barcelona no puede llamarse *Rómulo*, sino *Remo*.

—¿Por qué?

—Toma: porque lo ha metido.

Dilluns *huelga* d'estudiants... y dimars també.

Tant se valdria que comensessin desd' ara las vacaciones de Nadal. Y que un cop terminadas aquestas, se dongués principi ab un' altra *huelga* á las vacaciones de Carneltoltas; després á las de Pasqua y aixis successivament fins á la fi de curs.

Lo que deya un escolar fill de un amich meu:

EL MON AL REVES

—¡Vaya un modo de badar aquest parell de beneyts!
¡Mireu! El papá va ab gorra y 'l menut porta barret.

GRAN-VIA.—"EL ARTE DE SER BONITA."

Vestíbul de l' Acadèmia.

Jardí dels recreos.

(Decoracions del escenògrafo Sr. Bruguera.)

—Créguinme á mi: lo que més convé es *no espatllar els llibres*.

No ho fassin corre. Lo ocorregut en la nit del disapte al diumenje va ser una engallinada de 'n Lerroux. Ell va ser qui portá als del banquet de la Victoria al carrer de Corts, y ell també qui va fer sortir de *Fraternidad republicana* als *lerrouxistas* que 'ls estomacaren.

Y lo més curiós es que va moure als uns y als altres desde lluny, *nada menos* que desde Barbastro, ahont se trobava en aquells moments.

¿Preguntan de quins medis se va valer? Els ho vaig á revelar; pero sobre tot no ho fassin corre. En Lerroux, qu' es un dimoni, se va posar d' acort ab el Sr. Torres de Quevedo, de Bilbao, inventor del *telekino*.

Ab el *telekino*, aparato que trasmet la forsa á distancia, desde Barbastro va fer ballar á uns y altres el ball de bastons.

Y si no 'm volen creure, ja ho trobarán en las Revistas científicas que no deixarán de ocuparse de aquest nou experiment. De manera qu' en Rusiñol

té molta rahó quan diu que tot estava previst. ¡Y tant previst com estava tot!... Previst y invisible. ¡Victorias del telekino!

Es una llástima qu' en el Banquet de la Victoria no parlessin tots els oradors que anunciava *La Perdiu* la nit mateixa en que s' estava celebrant.

Deixaren de parlar els següents: *D. Remigi Juncá* per las Asociacions catalanistas; un *representant de la premsa catalanista*; un *altre orador* pels candidats catalanistas que lluytaren en las darreres eleccions de diputats á Corts; *D. Joseph Bertrán y Musitu* pels diputats provincials; l' arcalde de Sarriá, *D. Carles Xiró* pels regidors catalanistas de fora Barcelona y l' *Marqués de Camps* com á senador. Total sis discursos eliminats del *menú* oratori.

Sis discursos que, agregats als quatre que 's pronunciaren, haurían acabat pera fer dormir á la immensa majoria, sino á la totalitat dels comensals. Y llavoras no hi hauría hagut aquells postes de castanyas, que molts varen anarse á menjar al carrer de Corts.

Es una llástima!

Un amic nostre, que 's trobava al lloch dels successos del disapte, persona digníssima que 'ns mereix tota la confiança y que, atesa sa afiliació, sembla que hauría de portar l' aygua al seu molí, donant probas de gran imparcialitat, va fernes una afirmació categórica que com á detall no es gens despreciable:

Al embocar el carrer de Corts en direcció á «Fraternitat», el grupo d' exaltats que anava cridant *¡Mori Espanya!* y *¡Visca Catalunya lliure!* va ser increpat per una senyora que 's trobava en el balcó d' un dels pisos baixos de la casa próxima á la que ocupava l' Doctor Robert, que com saben nostres llegidors es á dos passos d' aquell local.

A las naturals protestas més ó menos oportunas de la senyora indignada, van respondre 'ls del grupo amenassantla ab desaforats insults y grolleras imprecacions. ¡De *bandarra* per avall no van deixarla, pobra dona!

Xascarrillo de postres:

Consulta:

El doctor:—La seva malaltia te certa gravetat: haurá de renunciar en absolut á tot treball de cap.

El client:—Aixó si que no es possible, Sr. Doctor: sería la meva ruina.

El doctor:—Perqué? ¿Es periodista?... ¿escritor?

El client:—No, senyor: soch perruquer.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡Ha arribat l' hora!
ACABA
DE POSARSE
 á
LA VENDA

El més popular
El més artístich
El més nutrit
El més elegant
El més espléndit
El més sugestiu
El més barato

de tots els Almanachs

¡Un gabadal de dibuixos!

Lectura interessant y amena

Mes de 140 firmas;
 lo bó y millor de cada casa

Xispejants caricaturas

Vers y prosa
 en serio y en broma

L' ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA PERA 1906
 es la millor crónica satírica del any actual

Mes de 200 planas de text y ilustració—Varietat en els temes—Sal y pebre en els acudits

Magnífica CUBERTA en colors, original del eminent pintor cartellista A. Villa
 LAS QUATRE ESTACIONS, degudas al elegant llapis de Tomás Sala

¡NO S' HI PENSIN MES, CABALLERS, Y VINGA 'L DESPRENDIMENT!

Preu 1 pesseta — Preu 1 pesseta — Preu 1 pesseta — Preu 1 pesseta

NOVEDADES

B. Pérez Galdós

AMOR Y CIENCIA

COMEDIA EN CUATRO ACTOS

Un tomo . . . . . Ptas. 2

CUADERNO 9.º

BARCELONA Á LA VISTA

30 céntimos

Fuera de Barcelona, 35

NOVETATS

Santiago Rusiñol

EL BON POLICIA

OBRA CÓMICA EN DOS ACTES

Un tomo. . . . . UNA pesseta

J. Pella y Forgas

LA CRISIS DEL CATALANISME

Un tomo . . . . . Ptas. 0'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franquig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certíficat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA CAPTA

—¡Caritat per una "Familla," que no li poden acabar de fer la casa!